

PRESEK

List za mlade matematike, fizike, astronome in računalnikarje

ISSN 0351-6652

Letnik 26 (1998/1999)

Številka 6

Stran 341

Andrej Likar:

LAŽNIVI KLJUKEC

Ključne besede: naloge, astronomija, popularizacija astronomije, opazovanja, anekdote.

Elektronska verzija:

<http://www.presek.si/26/1384-Likar-Kljukec.pdf>

© 1999 Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije

© 2010 DMFA - založništvo

Vse pravice pridržane. Razmnoževanje ali reproduciranje celote ali posameznih delov brez poprejšnjega dovoljenja založnika ni dovoljeno.

LAŽNIVI KLJUKEC

Lažnivi Kljukec se je začel zanimati za astronomijo in opazoval je zvezdnato nebo. "Kako zanimivo!", je poročal prijateljem. "Nebo sem opazoval julija, na Jadranu, da me ponoči ni preveč zeblo. Veličastni Orion je sijal sredi neba, poleg njega, malo bolj na levo in navzdol pa je sijal Sirius. Ko sem ga pogledal skozi močan daljnogled, sem opazil, da sveti kot majhna Luna v prvem krajcu. Tudi Venera je izgledala tako, svetila je še pozno v noč, najlepše sem jo lahko opazoval okrog polnoči. Prav takrat je začel vzhajati Merkur, ki pa ga je zaradi zelo majhne velikosti težko izslediti. Ker imam sam veliko izkušenj z opazovanjem, mi ga ni bilo težko prepoznati po hitrem gibanju okrog Sonca. Prav očitno je bilo, da se ni gibal z enako kotno hitrostjo kot zvezde v ozadju. Prav lahko je bilo opaziti rdečkasti planet Mars. Tudi ta se na nebu ni premikal skupaj z zvezdami, bil je povsem negiben, kot luč na visokem tovarniškem dimniku. V knjižici "Naše nebo" sem pozneje prebral, da je bil takrat v zastojni točki. Kmalu po polnoči je vzšla Luna in ker je bila polna, sem usmeril daljnogled nanjo. Pri največji povečavi sem brez težav videl sledi astronautov na njej, posebej še zastavo, odtisi čevljev pa so bili slabo vidni, ker jih je že spihal veter. Pogled proti Severnici ni bil nič posebnega, ujel pa sem jo tik preden je zašla skupaj z Malim vozom za severno obzorje. Proti jutru sem čakal zvezdo Danico. S tem imenom označimo planet, ki je na jutranjem nebu najsvetlejši. To pot je bil to planet Pluton, ki je svetil še potem, ko se je sij drugih zvezd izgubljal v jutranji zarji. Potem sem opazoval umetne satelite. Podobno kot planeti, sateliti ne sevajo, le odbijajo svetlobo s Sonca. Zato jih vidimo le zvečer in zgodaj zjutraj, ko je Sonce le malo za obzorjem. Izbral sem si takega, ki obkroži Zemljo v desetih minutah, in sem zato kar šestkrat videl njegov veličastni prelet preko neba. Ker se je noč počasi prevešala v jutro, nisem hotel zamuditi sončnega vzhoda. In res se je pokazala velikanska krogla na obzorju, to pot je bila modra, kar je napovedovalo poslabšanje vremena in deževne dni."

Prijatelji so strmeli in sramovali so se svoje nevednosti, saj sami nikoli niso tako podrobno opazovali neba. Občudovali so Kljukčevo iznajdljivost in se čudili, da je ta zaspane zdržal vso noč pri daljnogledu. Le Petru ni šlo v račun, da je Kljukec tako udobno opazoval ozvezdje Oriona, saj sta z očetom pri tem vedno prezebala. A Kljukcu so vsi verjeli, saj je celo učitelje spravljal v zadrego s svojim obsežnim znanjem. Morda bi kdo od bralcev le našel kakšno nenavadnost v Kljukčevem poročilu. Izžrebani bralci, ki bodo našli in utemeljili čimveč Kljukčevih laži, bodo dobili vrtiljivo zvezdno karto.